

Veteranfordon och historiska fordon

I samhället finns utbredd intresse för historiska transportmedel, ofta utifrån ett motorhistoriskt och kulturhistoriskt intresse. Det tar sig bland annat uttryck i att äga, underhålla, renovera, använda och samla på äldre fordon, som inte är avsedda att användas i annat än begränsad omfattning. Sett ur såväl kultur- och motorhistorisk som miljösynpunkt är det av intresse att fordon som utgör del av det motorhistoriska kulturarvet tillvaratas, renoveras och underhålls.

För att möjliggöra bevarande av och handel med sådant fordon kan de inte bedömas utifrån samma kriterier gällande till exempel skick och funktion, som annars gäller för begagnade fordon för att avgöra om de ska betraktas som avfall. Utifrån ett miljö- och avfallsrätligt perspektiv kan dock även fordon som uppfyller kriterier för att ses som historiska eller som samlarfordon under vissa omständigheter vara att betrakta som avfall.

Vägledningen nedan syftar till att skapa ökad tydlighet i fråga om hur det vid en gränsöverskridande transport ska kunna visas att ett fordon är att betrakta som ett historiskt fordon eller samlarfordon och inte som ett uttjänt fordon som utgör avfall. Det är då framförallt den EU-gemensamma rättsliga definitionen av avfall som får en avgörande betydelse.

Med avfall menas alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med. I bedömningen av om det kan anses föreligga ett kvittblivningsintresse får vägas in inte endast avsikten hos den som innehar och överlåter ett föremål utan även t.ex. hur föremålet kan förväntas komma att hanteras.

Det har tagits fram särskild vägledning till EU:s avfallstransportförordning gällande transporter av begagnade respektive uttjänta fordon, [Correspondents guidelines 9](#), där det bland annat listas ett antal kriterier som förväntas tillämpas vid bedömningen av om ett fordon ska ses som avfall. I vägledningen anges, med hänvisning till EU:s direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon, att fordon som enligt nationellt uppställda kriterier kan klassas som veteranfordon normalt inte ska betraktas som avfall, såvida inte något av de kriterier föreligger som enligt vägledningen alltid ska leda till att fordonet betraktas som avfall. Bland annat ska ett fordon ses som avfall om det har utfärdats skrotningsintyg, om det kommer från en verksamhet som samlar in eller behandlar avfall, om det är avsett att gå till demontering och användning av reservdelar eller om det innehåller komponenter eller ämnen som är förbjudna att exportera eller importera. Detta gäller även fordon som annars är att betrakta historiska eller samlarfordon. För fordon som inte är att betrakta som historiska eller samlarfordon räknas upp ytterligare ett antal faktorer som kan tala för att ett begagnat fordon ska betraktas som avfall.

I inledningen till EU:s direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon (skäl 10) anges följande:

”Veteranfordon, det vill säga historiska fordon eller fordon med samlarvärde eller avsedda för museér som förvaras på ett förnuftigt och miljöanpassat sätt, antingen i körklart skick eller isärplockade i delar, omfattas inte av definitionen på avfall enligt direktiv 75/442/EEG och faller inte inom det här direktivets tillämpningsområde.” Detta är närmast att betrakta som ett förtydligande av direktivets definition av uttjänt fordon och avfallsdirektivets definition av begreppet avfall.

Begreppet veteranbilar innefattar, så som det används i ELV-direktivet, såväl historiska fordon som fordon med samlarvärde.

I svensk rätt definieras begreppet historiskt fordon i [Vägverkets föreskrifter VVFS 2007:490](#). Det är i den betydelsen begreppet används i denna vägledning. För att ett fordon ska vara att se som historiskt förutsätts, enligt föreskrifterna, att det är av en årsmodell som är trettio år eller äldre och att det i huvudsak överensstämmer med det utförande fordonet hade när det lämnade fordonstillverkaren. (Föreskrifterna är under omarbetning och definitionen kan komma att i viss mån förändras inom kort.) Hur överensstämmelse ska kunna styrkas och rätt årsmodell kunna fastställas framgår av 7 § i samma

föreskrift. Enligt vad som där anges bör ursprungsintyg utfärdat av MHRF inges, men annan styrkande dokumentation kan godtas.

Tullverkets regler och riktlinjer för att få klassa ett fordon som samlarfordon av historiskt eller etnografiskt intresse och få tullfrihet samt lägre momssats för fordonet, överensstämmer i stora delar med ovanstående definition av historiska fordon i VVFS 2007:490.

<https://www.tullverket.se/sv/privat/varormedsarskildaregler/samlarfordon.4.7df61c5915510cfe9e7109a3.html>

Fordon som inte uppfyller kriterierna för historiska fordon eller samlarfordon enligt VVFS 2007:490 eller Tullverkets riktlinjer, ifråga om t.ex. ålder, kan ändå ha ett samlarvärde som gör att de vid import eller införsel till Sverige inte ska ses som avfall. Även detta behöver i så fall kunna styrkas med relevant dokumentation. Vad som då särskilt kan beaktas är exempelvis att fordonet är förhållandevis sällsynt, att det normalt inte används för sitt ursprungliga ändamål och att det är föremål för särskilda transaktioner utanför den ordinarie bilmarknaden.

Sammantaget kan det - utifrån definitionen av begreppet avfall, ovan nämnda vägledning till EU:s avfallsförordning samt skäl 10 i ELV-direktivet - normalt förutsättas att det, i fråga om fordon som uppfyller kriterier för att definieras som historiskt fordon eller fordon med samlarvärde, finns ett intresse att fortsatt bevara fordonet såsom historiskt eller samlarfordon och att det därför inte ska ses som avfall. Att det är fråga om ett sådant fordon förväntas kunna styrkas med lämplig dokumentation (se vidare nedan). Även i fråga om sådana fordon kan dock föreliggande omständigheter som gör att de ska betraktas som avfall. Sådant som kan tala för att fordonet ska betraktas som avfall är exempelvis att det är oklart varifrån fordonet kommer eller vad som är syftet med importen eller exporten.

Ett fordon som tidigare lämnats för återvinning har blivit avfall och ska fortsatt betraktas som avfall. Att ett fordon transporteras utan ändamålsenligt skydd mot skador och det inte heller kan visas att det kommer att förvaras och hanteras på ett sätt som kan förväntas i fråga om ett föremål med historiskt- och/eller samlarvärde och som är godtagbart ur miljösynpunkt kan i vissa fall, beroende på omständigheterna i övrigt, vägas in i den helhetsbedömning som ska göras av om fordonet utgör avfall eller inte.

I fråga om historiska fordon och samlarfordon behöver den omständigheten att kostnaderna för reparation och renovering kan förväntas överstiga fordonets inköpspris eller marknadsvärde inte utgöra en omständighet som talar för att fordonet ska ses som avfall.

För att tillsynsmyndigheten vid en inspektion av en gränsöverskridande transport av ett eller flera begagnade fordon ska kunna utsluta att det är fråga om en transport av avfall som ska omfattas av förfarandet enligt förordning 1013/2006 behöver den som anordnar transporten eller utför den kunna inkomma med åtminstone följande:

1. Uppgifter som visar ägande- och förfoganderätt hos den avsändande parten, samt uppgifter om mottagare och köpeskillingen – om fordonet är sålt till någon i mottagarlandet. Identifieringsnummer (chassinummer) eller annan specifik uppgift för fordonet behöver vara angivet på köpehandlingen eller kvittot.
2. Vid import eller införsel uppgifter som styrker att fordonet är ett historiskt fordon enligt definitionen i Vägverkets författningssamling 2007:490 3 kap 5-7 §§, eller uppgifter som styrker att fordonet har ett samlarvärde eller är avsett för museum eller utställning, genom utlåtande från oberoende erkänd expert eller i form av exempelvis referensböcker, facklitteratur tillsammans med officiella fordonsdokument.
3. Vid export eller utförsel behöver dokument uppvisas som styrker att fordonet är att betrakta som historiskt eller som ett fordon med samlarvärde i mottagarlandet.
4. Uppgift om i vilket syfte fordonet importeras/förs in eller exporteras/förs ut

5. Uppgifter om den plats där fordonet ska förvaras och hanteras, som ska vara lämplig för ändamålet.

Om det föreligger brister eller oklarhet i något av ovan nämnda avseenden får tillsynsmyndigheten begära att den som anordnar eller utför transporten lämnar de uppgifter som, utifrån en bedömning i det enskilda fallet, behövs för att kunna bedöma om fordonet ska ses som avfall eller inte.